

Konference IATUL 2014

“Measures for Success: Library Resources and Effectiveness under Scrutiny”

Helsinki, Finsko, 2. – 5. 6 2014

Webová stránka konference: <http://web.lib.aalto.fi/iatul2014/>

Sborník: <http://docs.lib.purdue.edu/iatul/2014/>

Zpráva ze zahraniční cesty

Mgr. Lenka Němečková, ÚK ČVUT

35. ročník konference IATUL – mezinárodního sdružení knihoven (technických) univerzit - pořádala univerzitní knihovna Finské Aalto university, sídlící v univerzitním kampusu v okrajové části Helsinek nazvané Espoo. Letošní ročník byl zaměřen na hodnocení kvality, efektivity a významu knihovnicko-informačních služeb a úlohy akademických knihoven v budoucnosti – roli knihovníků, posunu knihovnické profese a nastavení informačních služeb v kontextu informačních potřeb uživatelů. Významný prostor byl věnován bibliometrickým metodám pro hodnocení efektivity a nastavení/inovaci služeb knihoven.

Program byl rozdělen do tří přednáškových dní, které byly odborně velmi zajímavé a nabitě. Většinou byl program uspořádán do tří paralelních sekcí. Souhrnně lze říci, že zvláště zajímavé byly příspěvky autorů ze severských zemí (Finska a Švédska), kteří také díky místu konání konference byli zastoupeni v hojném počtu.

Program byl tematicky rozdělen do následujících paralelních sekcí (společné sekce neměly jednotný název):

- *Open Access and Repositories*
- *Service Design*
- *Library Space*
- *Acquisition*
- *Digital Library Space*
- *Altmetrics*
- *Information Literacy*
- *Library Services and Systems*
- *Bibliometrics*
- *Assessment*
- *Performance*

V rámci avizovaného tématu se většinou programu prolínala témata evaluace knihovny, a to jak interní evaluace jednotlivých aspektů (prostoru, fondu, služeb, nástrojů, procesů, personálního zabezpečení), a také vnější evaluace, resp. výzkum „z venku“ – výzkum uživatelských názorů a potřeb s cílem zajistit nastavení prostředí a služeb tak, aby vše maximálně vyhovovalo současným i budoucím uživatelům a jejich informačním potřebám a požadavkům. Zvláště zajímavé bylo poslouchat, jaké metody byly pro hodnocení jednotlivých aspektů použity, jaké byly zjištěny výsledky a jaká řešení byla na jejich základě přijata. Zde se ukázalo, že se v poslední době řada knihoven orientuje na využití „nových výzkumných metod“, které jsou sice známé dlouhou dobu, ale v knihovnictví se v takové míře dosud příliš nevyužívaly. Zejména jde o využití různých metrik – bibliometrie, altmetrics, popř. dalších. Skutečnost, že se tyto metody začínají v knihovnictví ve větší míře prosazovat až nyní, je podle některých autorů způsobena mimo jiné také tím, že řada knihoven dosud na tyto aktivity neměla kvalifikované pracovníky. Samotná problematika zahrnutí bibliometrie do knihoven byla také předmětem několika příspěvků v různých sekcích a byla diskutována z různých hledisek.

Vybrané příspěvky

Velmi zajímavé a inspirativní byly následující příspěvky:

„Introducing agile principles and management to a library organization” - Daniel Forsman (Chalmers University of Technology Library, Švédsko). Příspěvek z „Plenary Session 1“. Autor vyzval knihovníky, aby vyrazili mezi uživatele a zjistili, „co uživatelé chtějí“. Zdůraznil, že podle jeho názoru je nutné zaměřit se na individuální uživatele a zjistit, jakým způsobem využívají knihovní nástroje a služby. Jako nejvhodnější metodu pro zjištění uživatelských požadavků a potřeb a pro následnou úpravu nastavení knihovních služeb uvedl metody disciplíny HCI. Poukázal na jednotlivé prvky, které se v HCI používají a zmínil, že tyto postupy jsou vhodné nejen pro návrh uživatelských rozhraní, ale stejně vhodné jsou i pro návrh knihovních služeb. Upozornil, že je nutné požadavky uživatelů vnímat s rezervou a orientovat se spíše na souhrnné požadavky, než na všechny individuální (např. i extrémní) požadavky. Toto demonstroval velmi známým prvkem z HCI – tzv. Homerovo auto (*Homer's car*). Dále zmínil, že pro návrh služeb je vhodné použít i další HCI prvky a postupy, jako persony a scénáře. Zdůraznil, že by se v tomto procesu mělo myslet primárně na základní služby, na jádrové nástroje a služby, a toto spektrum dále rozšiřovat dle potřeb knihovny a jejích uživatelů.

„Measures for Success: measures of quality” - Dominic Mitchell (DOAJ, Community Manager). Příspěvek z „Plenary Session 1“. DOAJ byl založen v roce 2003 ve švédském Lundu. Dnes je spravovaný britskou společností Infrastructure Services for Open Access C.I.C. (www.is4oa.org) a původní zakladatel Lars Bjørnshauge je výkonným ředitelem této společnosti. Autor představil novinky, které DOAJ přijal od roku 2014. Novými podmínkami se snaží bojovat proti nešvarům internetu – resp. nešvarům, které se objevily s možností internetu a online publikování. DOAJ klade větší důraz na kvalitu časopisů a na boj proti predátorským a jiným podvodným časopisům, podvodným „Impakt Faktorům“, stejně tak se snaží eliminovat zařazení časopisů nízké nebo pofiderní kvality. Klade důraz na transparentnost publikačního procesu časopisů, recenzního řízení, autorských práv k článku, na dostupnost a dohledatelnost plného textu (archivace, persistentní identifikátory). Proto byl vyvinut nový, velice rozšířený, formulář žádosti o zařazení (<http://doaj.org/application/new>), který klade důraz na 3 hlavní kritéria: kvalitu časopisů, otevřenost,

technickou kvalitu a dodržování publikačních standardů. Autor prezentoval myšlenku, že tato kvalita a otevřenost bude zajištěna tím, že vydavatelé musí pro zařazení na seznam DOAJ poskytnout mnohem více informací. Žádost o zařazení je pak pečlivě prověřena příslušným editorem a po schválení je zařazení časopisu ještě potvrzeno výkonným ředitelem DOAJ. Tento dvojestupňový proces je přijat záměrně pro zajištění objektivitu a konzistence v procesu akceptování časopisů. V rámci nových podmínek se DOAJ také snaží smazat rozdíly mezi velkými a malými vydavateli a zaručit stejné podmínky a stejnou viditelnost pro všechny vydavatele / časopisy bez rozdílu velikosti. Tedy, za podmínky, že dané časopisy splní požadovaná kritéria. Celý tento proces však klade důraz na dostatek spolupracovníků a DOAJ proto hledá až 200 dobrovolníků, kteří by se do projektu zapojili. Cílem je vytvořit portál ve všech jazycích, které jsou v DOAJ zastoupeny. Zatím jsou pilotně zpracována rozhraní v čínštině, portugalštině a španělštině. Autor poukázal také na nový komunikační portál DOAJ: <http://doajournals.wordpress.com/>.

„Using citation data for purchase decisions: analysing citing patterns and journal holdings at The Royal Institute of Technology” - Cecilia Heyman Widmark (Royal Institute of Technology Library, Švédsko). Příspěvek ze sekce „ Akvizice“. Autorka představila možnosti a metody využití bibliometrické analýzy pro akvizici časopisů. Představila KTH jako univerzitu s tradičními technickými obory, ale také s velkým zastoupením mezioborového výzkumu. Z hodnocení uživatelských potřeb jejich uživatelů vyplynulo, že fyzickou knihovnu využívají povětšinou studenti, ale akademičtí a vědečtí pracovníci, pro které je primárně určena, ji fyzicky využívají minimálně. Z toho důvodu se již řadu let klade důraz na elektronické dokumenty (e-knihy i e-časopisy), jejich akvizice stoupá, důraz je kladen na tzv. Demand-Driven Acquisition (akvizice založená na požadavku uživatelů) a na elektronické služby a doručování elektronických dokumentů. Právě z důvodu častého mezioborového výzkumu knihovna pokrývá primárně jádro svých oborů a ostatní literaturu doručuje formou služby dodání dokumentu. Ovšem je otázka jak postihnout jádrové oblasti, ty oblasti, které uživatelé nejvíce potřebují, tj. jak pokrýt požadavky uživatelů všech kateder. Výzkum byl realizován formou bibliometrické analýzy citačních dat z Web of Science za poslední 3 roky. Analýza se týkala článků, resp. časopisů, které byly citovány autory z KTH. Cílem bylo zjistit, zda mají uživatelé prostřednictvím knihovny přístup k těm časopisům, které na základě citačního ohlasu pro své publikace využívají. Současně je tento seznamy časopisů porovnáván vůči registru DOAJ, pro informaci, zda titul není volně dostupný v režimu Open Access. Z výsledků vyplynulo, že největší mezery v zajištění přístupu k požadovaným časopisům byly v medicínských a zemědělských oborech. Metoda byla zhodnocena jako nepříliš náročná a jako další zdroj informací pro „Demand-Driven Acquisition“ na rámec zhodnocení uživatelských statistik využití elektronických informačních zdrojů.

„The meaning of altmetrics” - Dr. Kim Holmberg (University of Wolverhampton, Velká Británie). Příspěvek ze sekce „Altmetrics“. Ze všech příspěvků týkajících se alternativních ukazatelů úspěšnosti vědeckých výstupů měl tento autor nejracionalnější a nejmýšlivější přednášku o účelu a zaměření Altmetrics. Altmetrics prezentuje jako společný průnik Bibliometrie, Scientometrie a Webometrie. Zabýval se převážně otázkou, zda viditelnost výsledků na sociálních sítích znamená nutně zvýšení citovanosti a na co vlastně zviditelnění publikace na sociálních sítích poukazuje. Argumentoval také tím, že Altmetrics neměří využití pouze VaV sférou, ale celou společností, která se na sociálních sítích pohybuje. Zde odkazuje na článek kolektivu autorů z univerzit ve Velké Británii, Kanadě a USA „Do Altmetrics Work? Twitter and Ten Other Social Web Services“ publikovaný v časopise PLOS One (doi: [10.1371/journal.pone.0064841](https://doi.org/10.1371/journal.pone.0064841)). K uvedenému otázkou ještě dodal svou domněnku, že jsou publikace na sociálních sítích zmiňovány převážně z důvodu, že jsou něčím na první pohled atraktivní,

převážně spíše humorných názvem či obsahem, popřípadě i negativně – nějakým kontroverzním tvrzením, či chybným tvrzením. Budoucnost Altmetrics spojuje s analýzou kvality dat, pokud to je vůbec možné a pokud se najdou nástroje a metody kvalitu dat vůbec nějak zkoumat.

V sekci věnující se Altmetrics byly prezentovány ještě další studie, které měly za cíl zjistit, zda existuje vztah mezi vysokou hodnotou Altmetrics a mírou citovaností ve WoS. Žádná z prezentovaných analýz však tento vztah nepotvrdila.

Následující sekce „Assessment“ a „Performance“ byly obě velmi zajímavé, bylo složité si mezi nimi vybrat, zejména mezi prvními příspěvky v obou sekcích.

„Bibliometric services in research evaluation: a new task area strengthening the jurisdiction of academic librarians?“ Sabrina Petersohn (GESIS – Leibniz Institute of Social Sciences, Německo). Příspěvek ze sekce „Performance“. Autorka představila výstupy ze své dizertační práce, které se týkaly výzkumu, zda akademické knihovny potřebují specialistu na bibliometrii. V rámci této práce autorka analyzovala webové stránky knihoven, odborné články a další různé zdroje obsahující názory odborníků na zařazení bibliometrie do akademických knihoven (prezentace z konferencí, blogy, diskuze v e-mailových konferencích, výukové materiály ze seminářů a prezentací / školení k bibliometrii). V druhé fázi provedla rozhovory s 28 knihovnicí z Velké Británie a Německa ohledně náplně práce specialistů na bibliometrii v akademických knihovnách. Výsledkem je poněkud rozpačité poznání, že se často na univerzitách tyto práce překrývají nebo duplikují, některé bibliometrické analýzy, resp. přehledy, zpracovávají ji i jiné součásti univerzity, než je knihovna, dle organizace dané univerzity. Uzavírá tím, že je mnoho specialistů na bibliometrii mimo knihovny a není jisté, že tu je prostor k masivnějšímu rozvoji bibliometrické praxe v knihovnách. Brání tomu také nízká znalost a zkušenost pracovníků, jev, který autorka označuje za bibliometrickou gramotnost („*bibliometrical literacy*“). V současné chvíli uvádí, že bibliometrie v akademických knihovnách je spíše založena na osobním zájmu individuálních zaměstnanců, kteří tyto analýzy v knihovnách provádějí.

„Integrated Decision Support System – iDSS for Library Holistic Evaluation“ - Lorena Siguenza-Guzman (University of Cuenca, KU Leuven). Příspěvek ze sekce „Assessment“. Prezentace tohoto příspěvku probíhala paralelně s příspěvkem Sabriny Petersohn, proto jsem je jí osobně neúčastnila. S autorkou jsme se ještě s kolegyní během konference spřátelily a o tématu jsme spolu hovořily i při jiných příležitostech. Příspěvek se týká optimalizace procesů a zdrojů v knihovně, vytvoření určitého znalostního schématu pro rozhodování o alokaci finančních i lidských zdrojů na základě efektivity a potřebnosti jednotlivých procesů (akvizice zdrojů a nastavení knihovních služeb). Jedná se o komplexní rozhodovací diagram, který je vhodný pro vedení knihoven nejen k auditu stávajícího chodu knihovny, ale také např. při plánování revize fondu a služeb, a jiných inovací týkajících se např. i personálního zajištění jednotlivých knihovních procesů a aktivit. Pro zájemce doporučuji text příspěvku i prezentaci, které jsou dostupné v repozitáři:

<http://docs.lib.purdue.edu/iatul/2014/assessment/1/> .

„Evaluation and selection of electronic resources in engineering environment“ - Besa Hysa (Polytechnic University, Multimedia Library, Albánie). Příspěvek ze sekce „Assessment“. Autorka představila závěry své dizertační práce, na které pracuje pod vedení prof. Primože Južniče z Univerzity v Ljubljani. Prezentovala analýzu využití elektronických informačních zdrojů a informačních potřeb studentů i akademických a VaV pracovníků své univerzity. Průzkum založila na citační analýze publikací domácích autorů, na dotazníkovém průzkumu a na analýze statistik využití

EIZ. Citační analýzu realizovala na doktorských dizertacích (celkem 81) a odborných člancích (celkem 231). Do dotazníku byly zařazeny pouze akademičtí a VaV pracovníci univerzity. Výzkum ukázal, že nejvíce citované jsou časopisecké články a konferenční materiály, dále jsou nejvíce citované materiály od vydavatele IEEE a stejně tak databáze IEEE/IET Electronic Library byla hodnocena jako nejoblíbenější. Tyto výsledky také mohou souviset s informací, že nejvíce využívané byly elektronické zdroje lidmi z oboru elektrotechnického a počítačového inženýrství. Všechny shromážděné a analyzované výsledky pak nadále povedou k formulaci knihovní politiky pro tvorbu fondů.

„Organisational changes and a new media policy: meeting users demands at The Royal Institute of Technology” - Cecilia Heyman Widmark (Royal Institute of Technology Library, Švédsko Příspěvek z „Plenary Session 3“. Autorka navázala na svou předchozí prezentaci, ovšem tento příspěvek byl pojat obecněji ve smyslu současné i budoucí úlohy akademické knihovny. Uvedla, že role knihovny se mění z modelu vytváření rozsáhlých fondů (*Collecting*) k dodávání dokumentů v elektronické formě (*Delivery*). Druhou podstatnou rolí knihovny je podpora odborného publikování. Citovala myšlenku Simone Kortekaas z univerzitní knihovny v Utrechtu, prezentovanou na konferenci UKSG 2014: „*Knihovny ztratily svou úlohu v hledání odborné informace. Měly by se zaměřit na její doručování.*“ (viz prezentace autorky, slide 13, dostupný z: <http://docs.lib.purdue.edu/iatul/2014/plenaries/9/>). Knihovna by měla být centrálním informačním uzlem pro celou instituci a knihovní služby by měly být plně integrované do informačního systému instituce. Ideální podobu knihovny prezentovala na příkladu knihovny Dánské technické univerzity (http://www.dtic.dtu.dk/english/servicemenu/visit/tour_lyngby, resp. <http://www.dtic.dtu.dk/english>) jako fyzické místo k odpočinku a relaxování s centrálním přístupem k elektronickým zdrojům přes portálek DTU Findit, založený na discovery systému Summon (<http://findit.dtu.dk/>). Jako druhý příklad uvedla knihovnu Univerzity ve Stockholmu (<http://www.sub.su.se/home.aspx>) a opět citovala zástupce této knihovny, Anderse Söderbäcka, který uvádí, že nejdůležitější není to, co má knihovna ve fondu, ale jak rychle dokáže doručit požadované informace. Autorka dále prezentovala trendy v akvizici a využití dokumentů ve vlastní knihovně, kde od roku 2002 začala akvizice elektronických dokumentů převyšovat akvizici tištěných materiálů a od té doby, s drobnými výkyvy, počet elektronických materiálů lineárně narůstá a oproti tomu počet tištěných materiálů stejnou měrou lineárně klesá. V souvislosti s tím je dále zajímavá skladba zaměstnanců, na cca (odhadem, dle grafu z PPT) 6% tištěného fondu a 94% procent elektronického fondu jsou 2/3 zaměstnanců zodpovědní za tištěné zdroje, a 1/3 zaměstnanců jsou zodpovědní za elektronické zdroje. Na závěr ještě zopakovala hlavní myšlenku, že je kladen důraz na tzv. „Demand-Driven Acquisition“ a upřednostňují službu dodávání dokumentů (MVS, EDD) před nákupem velkého množství tištěných materiálů. Také bych ráda uvedla, že v případě EDD mají podobné podmínky jako v ČR, uživateli ve Švédsku není povoleno posílat dokument z EDD elektronicky.

„The Future Librarian: A Diverse and Complex Professional“ - Gunilla Widén (Abo Akademi University, Finsko). Příspěvek z „Plenary Session 3“. Autorka se zabývá generací „Digital Natives“ a odkazuje na studii IFLA Trend Report (<http://trends.ifla.org/>), která popisuje oblasti změny v knihovnictví na základě společenských a technologických změn. Dnešní nastupující generaci mladých lidí, tzv. „digital natives“, popisuje jako „networked society“, provázanou společnost, která velmi rychle vyhledává, ale má problém s hodnocením kvality a spolehlivosti zdroje a informace. Tito lidé rádi pracují v režimu multi-tasking, tj. dělají více aktivit najednou, a paradoxně nepoužívají příliš

mnoho technologií/aplikací. Mají vybrané technologie, které používají stále, ale není jich mnoho. Autorka také uvádí, že jsou mezi různými skupinami v této generaci velké rozdíly. Autorka realizovala studii mezi 14 vedoucími Finských akademických knihoven, která měla za cíl identifikovat hlavní výzvy/trendy v akademických knihovnách a definovat nové kompetence akademických knihovníků, stejně tak jako poukázat na pohled studentů, co by měl knihovník znát, umět a poskytovat uživatelům. Oblasti, ve kterých dochází ke změnám, popř. které vedoucí knihoven cítí, že je potřeba změnit, jsou následující: ekonomické a personální otázky, nové služby (spojené s trendy: Open Access, sociální média, bibliometrie), komunikace s vedením univerzity a spolupráce knihoven, tvorba fondu (snižující se tištěné fondy, zvyšující se podíl elektronických dokumentů; akvizice zaměřená na uživatelské požadavky – „Demand-Driven Acquisition“). Dovednosti, které tyto nové trendy přinášejí, jsou následující: znalost IT (počítačová gramotnost), znalost prostředí univerzity, specifika práce a průběh výzkumného cyklu v daných oborech, znalost bibliometrie, pedagogické schopnosti, komunikační dovednosti, jazykové dovednosti, správa elektronických dokumentů/kolekcí. Oproti tomu studenti si myslí, že by knihovníci měli znát pouze oblasti pořádání a vyhledávání informací, řešeršní služby a knihovní služby obecně a ve výuce by se měli věnovat fondům / informačním zdrojům a knihovním službám.

Závěrečnou „keynote“ prezentaci přednesla Carol Tenopir (University of Tennessee - Knoxville, USA). **“Measuring and Increasing the Value of Academic Library Services”** Prof. Tenopir prezentovala výsledky projektu Lib-Value, který řeší společně s americkým *Institute of Museum and Library Services* (<http://www.imls.gov/>). Projekt byl zaměřen na hodnotu (*Value*), výdaje (*Outcomes*) a návratnost investic (*Return of Investments*) akademických knihoven (<http://libvalue.cci.utk.edu/>). Z průzkumů 6 britských, 5 amerických a 2 australských institucí vyplynulo, že akademičtí pracovníci čtou v průměru okolo 22-24 článků, 6 knih a 9 dalších dokumentů měsíčně a stráví na nich v průměru 49 min/článek, resp. 106 minut/knihu. Ukázalo se, že nejméně času nad dokumenty stráví akademici z lékařských oborů, následování technickými obory a počítačovou vědou. Čas strávený nad dokumenty je doporučeno zjišťovat metodou tzv. „Critical Incident“, což znamená, že se respondent ptáme na čas strávený na posledním dokumentu – článku/knize – ptáme se na údaj, který respondent ví, pamatuje si jej a nemusí si příliš vymýšlet. Touto metodou také probíhal zde prezentovaný výzkum. 2/3 článků, které respondenti studovali, byla poskytovaná knihovnou, většina v elektronické formě. Z přečtených knih pocházelo z knihovny 27%, z ostatních dokumentů 15%. Přepočteno na čas, stráví uživatel čtením časopiseckých článků z knihovny 144 hodin ročně, 40 hodin ročně čtením knih z knihovny, a 13 hodin ročně čtením dalších materiálů, které knihovna poskytuje. Lidé však tyto materiály nečtou přímo v knihovně. Nejvíce čtou v kanceláři (62%), doma (26%), na cestách (10%), a v knihovně jen v cca 2% případů. Nejvíce respondenti uvedli, že čtou materiály pro vlastní výzkum a psaní odborných textů, dále pro výuku a sledování nových trendů (*Current awareness*). Nepatrně více využívají knihovnu pro výukové materiály, naopak o něco méně pro materiály o aktuálním vývoji oboru. V závěru také autorka poukázala na další výsledky, které ukázaly, že úspěšnější autoři vykazují více přečtených odborných textů a více času stráveného nad literaturou a více využívají zdroje knihovny.

Zajímavé postery

(také dostupné v repozitáři viz: <http://docs.lib.purdue.edu/iatul/2014/posters/>)

“The library as part of research development work : Development of a new library research support service structure based on the research life cycle model: Conclusions” - Leena Huiku, Kaisa Kulkki, Laura Himanen (Tampere University of Technology Library, Finsko). Autorky představily aktivity knihovny zaměřující se na podporu publikační činnosti svých pracovníků. Tyto aktivity vyplynuly z rozhodnutí univerzity podpořit publikační činnost, neboť vykázané výsledky v rámci národního hodnocení VaV považovalo vedení za neuspokojivé. Krokem k zviditelnění univerzity a jejích výsledků je implementace CRIS systému, kteroužto úlohu zabezpečuje knihovna. Poster prezentuje výsledky projektu postavit služby knihovny pro podporu odborného publikování na výzkumném cyklu (*Research life cycle*). Poster představuje aktivity, které pro podporu odborného publikování knihovna zajišťuje a ještě dále plánuje implementovat. Jedná se o zlepšování znalostí a dovedností výzkumníků (rešerše; zviditelnění autora na Internetu a v sociálních sítích; výběr zdroje pro publikování; autorské identifikátory – researcherID, Scopus Author ID, a ORCID; profil autora v citačních databázích apod.), podpora elektronického i tradičního publikování (závěrečné práce, identifikátory ISBN, ISSN), bibliometrie (bibliometrické analýzy pro národní hodnocení VaV; pro analýzu národní a mezinárodní spolupráce, spoluautorství), Open Access, CRIS (sběr publikačních výsledků a správa CRIS), správa výzkumných dat (správa metadat, sběr a uchování výzkumných dat). Dále knihovna zaktualizovala část webových stránek pro podporu VaV a rozdělila podporu VaV na 4 sekce: Nápady a výzkum; Publikování; Zviditelnění; Evaluace publikačních výstupů. V těchto čtyřech částech se právě ukazuje prezentovaná návaznost jednotlivých sekcí na výzkumný cyklus.

“Comparison of Engineers Australia Online Library offerings with services of equivalent international engineering organisations” - Elena Vvedenskaia (Engineers Australia Library, Austrálie). Poster porovnává informační zabezpečení instituce Engineers Australia s ostatními profesními institucemi v inženýrských oborech v USA, Velké Británii a na Novém Zélandě (zahrnuje 8 institucí včetně např. prestižních IEEE, IET, ASME, ASCE apod.).

Zajímavé informace, dokumenty a nástroje

Nová norma ISO 16439: Methods and procedures for assessing the impact of libraries: http://www.iso.org/iso/catalogue_detail.htm?csnumber=56756 (zaznělo v příspěvku: „The Difficulty of Indicating Transformation: The Challenge for Library Statistics and Surveys“ - Anna Niemelä , Markku Laitinen - The National Library of Finland, Finsko).

Akvizice na základě tzv. „Evidence-Based Acquisition“ (EBA), např. Cambridge: http://ebooks.cambridge.org/user_streaming.jsf?pageId=10088&level=2&pageTitle=Evidence+Based+Acquisition (zaznělo v příspěvku: “Changes in the acquisition processes at NTNU University Library” - Rune Brandshaug - Norwegian University of Science and Technology Library, Norsko).

Nástroj HistCite: nástroj na bibliometrickou analýzu a vizualizaci dat, vyvinutý E. Garfieldem: <http://en.wikipedia.org/wiki/Histcite> (zaznělo v příspěvku: “Qualitative scientometrics?” - Gustaf Nelhans - University of Borås, Swedish School of Library and Information Science, Švédsko).

Nástroj Bibexcel : nástroj na bibliometrickou citační analýzu: <http://www8.umu.se/inforsk/Bibexcel/>

UK Survey of Academics 2012 – výzkum informačního chování výzkumníků na britských univerzitách: <http://www.sr.ithaka.org/research-publications/ithaka-sr-jisc-rluk-uk-survey-academics-2012> (zaznělo v příspěvku „Using citation data for purchase decisions: analysing citing patterns and journal holdings at The Royal Institute of Technology” - Cecilia Heyman Widmark - Royal Institute of Technology Library, Švédsko).

Aktivity IATUL

Editace a korektury odborného textu pro členy IATUL zdarma:

Karl Hughes (Technische Universität München, Německo) představil službu ATE – Academic Translation and Editing (<http://quickedit.de/>), kterou poskytuje jazykové centrum mnichovské technické univerzity po dohodě s IATUL. Služba je pro členské knihovny IATUL zdarma, pro ostatní je k dispozici za poplatek, který se odráží od délky textu a jazyka, a lze orientačně spočítat počítadlem na uvedeném webu. Služba zahrnuje různorodý servis od jednoduché korektury textu, překladu textu z/do různých jazyků, až po tzv. „Coaching“, kdy se lektor zpětně spojí s autorem a poskytne mu lekce zaměřené na vysvětlení nejčastěji se vyskytujících chyb v jeho textu. Služba je primárně zaměřená na texty související s IATUL, ostatní texty budou zpracovány na základě kapacity dané instituce, resp. jejich spolupracovníků. Rychlost zpracování záleží zejména na zatížení pracovníků a složitosti textu a pohybuje se v řádech dní. Korektury/překlady zajišťují odborníci jak jazykoví (rodilí mluvčí), tak zároveň odborníci na danou problematiku. V rámci pilotní fáze, která nyní probíhá, zaplatil IATUL za své členy poplatek 3000 EUR a i nadále zástupci IATUL slíbili financování, pokud bude zájem.

IATUL Special Interest Group Information Literacy (SIG IL)

<http://www.iatul.org/groups/informationliteracyspecialinterestgrouplinks.asp>

Nově vytvořenou skupinu k informační gramotnosti představila Tina Hohman (Technische Universität München Library, Německo). SIG IL byla vytvořena v roce 2012 a v současné době pracuje na projektu definování standardů informační gramotnosti (*IL Policy Project*). Na webu SIG IL jsou zveřejněny odkazy na standardy informační gramotnosti využívané různě po světě, sesbírané převážně od členských institucí IATUL. Na tomto základě by dále chtěla vytvořit určité tzv. „Best Practices“, výběr nejvýznamnějších standardů ze všech posbíraných politik. Vyzývá veškeré zájemce o spolupráci k připojení ke skupině nebo jen k projektu. Pro komunikaci výsledků je také využíván blog: <http://www.iatul.org/groups/groups.asp> .

Novinky z IATUL

Změna názvu: IATUL se rozhodl rozšířit svou působnost i mimo ryze technické univerzity. Důvod je takový, že řada univerzit a knihoven je víceborová a akademická knihovnická obec se často potýká s podobnými problémy nezávisle na oboru. Změna byla výborem přijata, nový název zní: **International Association of University Libraries**. Zkratka IATUL zůstává

Mezinárodní program: IATUL připravuje inovaci podpory mezinárodní spolupráce mezi členy IATUL. Nový program by se měl nazývat „*International Study programme*“ a nahradit dřívější „*Staff Exchange*“, resp. současný „*Crosscountry cooperation*“. Program by měl být určen pro knihovníky členských institucí a uvažuje se o podpoře cest částkou max. 2000 EUR/cestu. Informace na webových stránkách zatím nejsou uvedené, nejspíše se jedná do dlouhodobější plán. Zatím jsou dostupné jen tyto informace o IATUL Cross Country Co-operation Project: <http://www.iatul.org/resources/crosscountryproject.asp>.

Navázané odborné kontakty

- Ari Muhonen (ředitel univerzitní knihovny v Jyväskylä, Finsko)
- Karl Hughes (Technische Universität München, Německo)
- Lorena Siguenza-Guzman (University of Cuenca, KU Leuven)
- Alena Ptak-Danchak (ředitelka knihovny přírodních věd a medicíny na Univerzitě v Oxfordu, Velká Británie, členka rady IATUL)

Konference IATUL 2015

Místo: Hannover: <http://www.tib.uni-hannover.de/>

Termíny:

- Spuštění webové stránky bylo plánováno na 14. 7. (odkaz zatím k 31. 7. na webu IATUL není)
- Vyhlášení „Call for papers“ je plánováno na srpen 2014
- Termín konference: 28. 6. – 2. 7. 2015

Témata konference:

- Open Science (Science 2.0)
- Management of Research Data
- Non-textual Information
- Digital Preservation
- Library Strategy and Management
- Strategic Partnerships
- Changing Environment for Librarians

Závěrem

Účast na konferenci IATUL 2014 byla velmi prospěšná a inspirativní pro můj další odborný rozvoj i rozvoj Ústřední knihovny ČVUT. Užitečný byl zejména tím, že ukázal směr, kterým se ubírají vyspělé evropské univerzitní knihovny a nastínil cesty dalšího rozvoje relevantní i pro české akademické knihovny. S nejzajímavějšími příspěvky i závěry seznamuje tato zpráva, dále budu o konferenci a nejvýznamnějších poznatcích informovat na konferenci Bibliotheca Academica 2014. Tímto bych také ráda poděkovala AKVŠ za finanční podporu cesty. Domnívám se, že získané poznatky budou pro české akademické knihovnictví velmi zajímavé.